

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY VIII

Zamieńmy słowo

zgodne z podstawą programową obowiązującą w klasie VIII w roku szkolnym 2026/2027

ZAŁOŻENIA DOKUMENTU

Podstawa opracowania: Dokument opracowano zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego obowiązującą w klasie 8 w roku szkolnym 2026/2027, określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz.U. 2017 poz. 356 z późn. zm.), w brzmieniu nadanym m.in. rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996), oraz na podstawie wymagań edukacyjnych WSiP do podręcznika „Zamieńmy słowo” dla klasy 8.

Układ wymagań: Wymagania uporządkowano według czterech obszarów: kształcenia literackiego i kulturowego, kształcenia językowego, tworzenia wypowiedzi oraz samokształcenia. Zostały one przypisane do siedmiu konkretnych rozdziałów podręcznika: Równowaga, Tradycja, Szacunek, Wierność, Praca, Relacje, Rozwój.

Zasada kumulatywności: Wymagania na ocenę wyższą obejmują także wymagania przewidziane dla ocen niższych. Ocenie podlega stopień samodzielności, poprawności, rozumienia, świadomego zastosowania wiedzy, argumentowania oraz twórczego wykorzystania umiejętności.

Dostosowanie wymagań: Wymagania realizuje się z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej, orzeczeń, opinii oraz ustaleń zespołu udzielającego pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Sposoby prezentowania osiągnięć: Uczeń może wykazywać osiągnięcia w wypowiedziach ustnych i pisemnych, analizie i interpretacji tekstów, zadaniach językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych, pracy z lekturą, projektach, prezentacjach, pracy zespołowej oraz samodzielnym korzystaniu ze źródeł.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeżeli – mimo udzielonego wsparcia i możliwości uzupełnienia braków – nie spełnia wymagań koniecznych określonych na ocenę dopuszczającą, a braki uniemożliwiają dalsze rozwijanie kluczowych wiadomości i umiejętności.

OBSZARY KSZTAŁCENIA

- I. Kształcenie literackie i kulturowe
- II. Kształcenie językowe

- III. Tworzenie wypowiedzi
- IV. Samokształcenie

ŹRÓDŁA OPRACOWANIA

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. 2017 poz. 356 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej (Dz.U. 2024 poz. 996).
- Dorota Podorska, „Zamieńmy słowo. Język polski. Klasa 8. Wymagania edukacyjne”, WSiP / EDURANGA, podstawa programowa 2024.
- Podręcznik i materiały dydaktyczne „Zamieńmy słowo” dla klasy 8 szkoły podstawowej.

Uwaga: Dokument ma charakter uszczegółowienia wymagań. Może być uzupełniany o ustalenia wynikające ze statutu szkoły, zasad oceniania wewnątrzszkolnego oraz specyfiki pracy z danym zespołem klasowym.

ROZDZIAŁ I. Równowaga

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: równowaga i harmonia, literatura piękna, synestezja, filozofia i stoicyzm, fraszka i humanizm, wartości, stereotyp i emigracja, wiersz wolny, „Świat Zofii”, fraszki Jana Kochanowskiego, „Kasieńka” (fragmenty)	Język i komunikacja: odmienne i nieodmienne części mowy – powtórzenie, wyrazy pokrewne i synonimy, spójność tekstu, treść i zakres znaczeniowy wyrazu
Formy wypowiedzi: opis obrazu i pejzażu, notatka, kodeks zasad, opinia, opowiadanie, wypowiedź argumentacyjna	Praca z informacją: wyszukiwanie i selekcjonowanie informacji z tekstu i różnych źródeł, porządkowanie informacji, tworzenie notatki, korzystanie ze źródeł biograficznych i filozoficznych

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- rozpoznaje temat, bohaterów, podstawowe środki artystyczne i elementy kompozycji utworu - rozpoznaje fraszkę, wiersz wolny i podstawowe pojęcia literackie	- wyjaśnia pojęcia: równowaga, harmonia, synestezja, stoicyzm, humanizm, stereotyp, emigracja - opisuje bohaterów i wskazuje wartości oraz problemy przedstawione w tekstach	- interpretuje środki artystyczne, obrazy poetyckie i przesłanie utworów - charakteryzuje podmiot liryczny i bohaterów, uzasadnia wnioski tekstem	- porównuje różne sposoby przedstawiania wartości, emocji i problemów - interpretuje teksty z uwzględnieniem kontekstu filozoficznego i kulturowego	- samodzielnie i pogłębienie analizuje i interpretuje utwory - formułuje oryginalne, trafnie uzasadnione wnioski i wykorzystuje konteksty
II. Kształcenie językowe	- rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy - rozpoznaje synonimy, wyrazy pokrewne i podstawowe środki spójności tekstu	- określa funkcje części mowy - rozpoznaje wyrazy pokrewne i synonimy oraz treść i zakres znaczeniowy wyrazu	- stosuje środki językowe zapewniające spójność tekstu - odróżnia treść wyrazu od jego zakresu znaczeniowego i podaje przykłady	- świadomie dobiera środki językowe do celu wypowiedzi - funkcjonalnie wykorzystuje synonimy i wyrazy pokrewne, dbając o spójność	- samodzielnie analizuje i poprawia spójność oraz precyzję językową własnych tekstów - świadomie wykorzystuje zróżnicowane środki leksykalne
III. Tworzenie wypowiedzi	- tworzy według wzoru opis, notatkę lub krótką wypowiedź na podany temat - zachowuje podstawową kompozycję tekstu	- redaguje opis obrazu lub pejzażu, notatkę i prostą wypowiedź argumentacyjną - zachowuje logiczny układ treści	- tworzy spójne opowiadanie i wypowiedź argumentacyjną - dobiera argumenty i przykłady oraz stosuje odpowiednie słownictwo	- świadomie dobiera kompozycję, styl i środki językowe do celu i odbiorcy - rozwija argumentację i dba o spójność tekstu	- tworzy oryginalne, dojrzałe wypowiedzi - samodzielnie planuje, redaguje, ocenia i doskonali własny tekst
IV. Samokształcenie	- wyszukuje wskazane informacje w tekście i korzysta z podanych źródeł - tworzy prostą notatkę	- porządkuje informacje i korzysta ze spisu treści, indeksu oraz materiałów pomocniczych - przygotowuje prostą kartę pracy lub notatkę	- selekcjonuje informacje potrzebne do wykonania zadania i porównuje informacje z różnych źródeł - formułuje wnioski	- samodzielnie dobiera źródła i ocenia ich przydatność - przetwarza informacje i prezentuje je w uporządkowanej formie	- krytycznie analizuje informacje i źródła - samodzielnie rozwija zainteresowania oraz przygotowuje twórczą prezentację

ROZDZIAŁ II. Tradycja

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: tradycja, obyczaj, rytuał, tradycja literacka, kultura szlachecka i kulinarna, Kresy Wschodnie, motyw, archaizm, pieśń, sielanka, „Pan Tadeusz”, „Stara baśń”, „Rzecz Czamoleska”	Język i komunikacja: odmiana imion i nazwisk, odmiana rzeczowników z zakończeniem -anin, formy czasowników, przymiotniki, przedrostek arcy-, archaizmy, ortografia, wieloznaczność wyrazów
Formy wypowiedzi: zaproszenie, plan, wypowiedź argumentacyjna, kodeks postępowania, książka kucharska, opowiadanie, prezentacja	Praca z informacją: wyszukiwanie informacji o tradycjach i wydarzeniach historycznych, porównywanie tekstów, korzystanie ze źródeł biograficznych i kulturowych, hierarchizowanie informacji

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- rozpoznaje podstawowe elementy świata przedstawionego i tradycji w tekście - zna podstawowe informacje o „Panu Tadeuszu” i jego autorze	- opisuje tradycje, obyczaje i bohaterów - rozpoznaje motywy, archaizmy i elementy kultury szlacheckiej	- interpretuje fragmenty „Pana Tadeusza” z uwzględnieniem kontekstu historycznego i kulturowego - porównuje przedstawione tradycje	- analizuje funkcję tradycji, motywów i środków artystycznych - interpretuje teksty z wykorzystaniem kontekstów	- samodzielnie i pogłębienie interpretuje utwory - formułuje dojrzałe sądy o znaczeniu tradycji i jej przemianach
II. Kształcenie językowe	- zna podstawowe zasady odmiany imion, nazwisk i wybranych rzeczowników - rozpoznaje archaizmy i podstawowe zasady ortografii	- poprawnie odmienia typowe imiona, nazwiska i rzeczowniki z zakończeniem -anin - rozpoznaje formy czasowników i przymiotniki	- stosuje zasady odmiany oraz poprawnej pisowni w zdaniach - wyjaśnia znaczenie archaizmów i wieloznaczność wyrazów	- świadomie wykorzystuje wiedzę fleksyjną i ortograficzną w samodzielnych tekstach - dokonuje autokorekty	- samodzielnie analizuje i poprawia błędy fleksyjne, leksykalne i ortograficzne - funkcjonalnie wykorzystuje zróżnicowane słownictwo
III. Tworzenie wypowiedzi	- tworzy prosty plan, zaproszenie lub wypowiedź na temat tradycji - z pomocą formułuje stanowisko	- redaguje poprawne zaproszenie i prostą wypowiedź argumentacyjną - zachowuje podstawowe cechy formy	- tworzy spójną wypowiedź argumentacyjną, podaje argumenty i przykłady - redaguje rozwinięte opowiadanie	- tworzy przekonującą argumentację, świadomie dobiera styl i kompozycję - tworzy funkcjonalne teksty użytkowe	- samodzielnie redaguje dojrzałe, wieloaspektowe wypowiedzi - przewiduje kontrargumenty i doskonalą tekst
IV. Samokształcenie	- wyszukuje podstawowe informacje o tradycjach, autorach i wydarzeniach - korzysta z podanych materiałów	- porządkuje informacje i korzysta z różnych źródeł według wskazówek - przygotowuje prostą notatkę	- porównuje informacje z kilku źródeł i wyciąga wnioski - dobiera materiał do argumentacji	- samodzielnie selekcionuje źródła i ocenia ich przydatność - tworzy uporządkowaną prezentację	- krytycznie analizuje źródła i samodzielnie poszerza wiedzę - przygotowuje twórczy projekt dotyczący tradycji

ROZDZIAŁ III. Szacunek

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: szacunek, godność, samoocena, odpowiedzialność, powieść historyczna, starożytny Rzym, „Quo vadis”, Leszek Kołakowski, teksty o relacjach i wartościach	Język i komunikacja: typy wypowiedzi, równoważnik zdania, zdania pojedyncze i złożone, zdania współrzędne i podrzędne złożone, wypowiedzenia wielokrotnie złożone, składnia i interpunkcja, style językowe
Formy wypowiedzi: charakterystyka, wypowiedź argumentacyjna, podanie, opowiadanie, gra planszowa, autoprezentacja	Praca z informacją: wyszukiwanie informacji o starożytnym Rzymie i lekturze, analiza tekstu popularnonaukowego i literackiego, selekcjonowanie argumentów, korzystanie z różnych źródeł

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- rozpoznaje powieść historyczną i podstawowe elementy świata przedstawionego - zna głównych bohaterów i tematykę „Quo vadis”	- opisuje czas, miejsce, bohaterów i wydarzenia - wyjaśnia podstawowe pojęcia związane z powieścią historyczną	- charakteryzuje bohaterów i analizuje ich postawy - uwzględnia kontekst historyczny starożytnego Rzymu	- interpretuje problemy moralne i wartości przedstawione w utworach - porównuje postawy bohaterów	- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty - formułuje pogłębione wnioski o szacunku, godności i odpowiedzialności
II. Kształcenie językowe	- rozpoznaje równoważnik zdania, zdanie pojedyncze i złożone - zna podstawowe zasady interpunkcji	- rozpoznaje typy zdań współrzędne i podrzędne złożonych - rozpoznaje podstawowe style językowe	- omawia budowę wypowiedzi i stosuje interpunkcję - przekształca zdania pojedyncze i złożone	- poprawnie tworzy zdania wielokrotnie złożone i funkcjonalnie dobiera styl - stosuje zasady interpunkcji	- samodzielnie analizuje i poprawia składnię, interpunkcję i styl własnych wypowiedzi - funkcjonalnie wykorzystuje złożone konstrukcje składniowe
III. Tworzenie wypowiedzi	- tworzy prostą charakterystykę lub wypowiedź argumentacyjną - z pomocą układa plan tekstu	- redaguje charakterystykę, opowiadanie i prostą wypowiedź argumentacyjną - zachowuje podstawową kompozycję	- tworzy spójną charakterystykę i argumentację - dobiera przykłady z lektury	- tworzy przekonującą wypowiedź, świadomie dobiera argumenty, styl i kompozycję - poprawnie redaguje podanie	- tworzy dojrzałe, wieloaspektowe wypowiedzi - samodzielnie redaguje, ocenia i udoskonala tekst
IV. Samokształcenie	- wyszukuje podstawowe informacje w tekście i podanych źródłach - korzysta z pytań i wskazówek	- porządkuje informacje o lekturze i bohaterach - przygotowuje prostą notatkę	- selekcjonuje informacje potrzebne do charakterystyki i argumentacji - porównuje źródła	- samodzielnie dobiera informacje i ocenia ich przydatność - planuje pracę z lekturą	- krytycznie analizuje źródła i formułuje własne problemy badawcze - twórczo wykorzystuje wiedzę z lektur i innych źródeł

ROZDZIAŁ IV. Wierność

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: wierność, wartości, wytrwałość, rozterki bohatera, słowa-klucze, „Władca Pierścieni”, literatura fantasy, opis przeżyć wewnętrznych, argumentacja	Język i komunikacja: parafraza, związki wyrazowe, składnia i interpunkcja, poprawność językowa, słownictwo wartościujące, wybrane zagadnienia fleksyjne i leksykalne
Formy wypowiedzi: opis przeżyć wewnętrznych, notatka, argumentacja, parafraza, opowiadanie	Praca z informacją: wyszukiwanie słów-kluczy i informacji w tekście, selekcjonowanie materiału, praca z lekturą, przetwarzanie informacji i formułowanie wniosków

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- rozpoznaje bohaterów, wydarzenia i podstawowe wartości w tekście - rozumie pojęcie wierności	- opisuje sytuację bohatera i jego emocje - wskazuje wartości i problemy przedstawione w utworze	- analizuje rozterki bohatera i uzasadnia ocenę jego postępowania - interpretuje znaczenie słów-kluczy	- interpretuje postawy bohaterów i funkcję wartości w utworze - porównuje sposoby kreowania bohaterów	- samodzielnie i pogłębienie interpretuje tekst - formułuje oryginalne wnioski dotyczące wierności i odpowiedzialności
II. Kształcenie językowe	- rozpoznaje podstawowe związki wyrazowe i słownictwo wartościujące - zna pojęcie parafrazy	- wyjaśnia, na czym polega parafraza - rozpoznaje poprawne połączenia wyrazowe	- stosuje parafrazę i poprawne związki wyrazowe - dobiera słownictwo do celu wypowiedzi	- funkcjonalnie przekształca teksty i poprawia błędy językowe - świadomie dobiera styl i słownictwo	samodzielnie analizuje i koryguje własne wypowiedzi pod względem językowym, stylistycznym i składniowym
III. Tworzenie wypowiedzi	- tworzy prostą notatkę, opis przeżyć lub wypowiedź argumentacyjną - z pomocą porządkuje treść	- redaguje opis przeżyć wewnętrznych i prostą argumentację - stosuje podstawowe słownictwo emocjonalne	- tworzy spójny opis przeżyć i wypowiedź argumentacyjną - dobiera argumenty i przykłady	- tworzy twórczy opis przeżyć i przekonującą argumentację - świadomie dobiera narrację i środki językowe	- tworzy oryginalne, dojrzałe wypowiedzi - samodzielnie redaguje i doskonali tekst
IV. Samokształcenie	- wyszukuje informacje i słowa-klucze w tekście - korzysta z podanych materiałów	- porządkuje informacje i tworzy prostą notatkę - wskazuje informacje potrzebne do wypowiedzi	- selekcjonuje materiał do charakterystyki i argumentacji - formułuje wnioski	- samodzielnie planuje pracę z lekturą i dobiera trafne przykłady - ocenia własną wypowiedź	- krytycznie analizuje informacje i samodzielnie poszerza wiedzę - twórczo wykorzystuje lekturę i inne źródła

ROZDZIAŁ V. Praca

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: praca jako wartość, zawód, literatura i media, reporter i reportażysta, reportaż, wywiad, „Kamienie na szaniec”, literatura faktu, okupacja, bohaterstwo i odpowiedzialność	Język i komunikacja: rzeczowniki odczasownikowe, treść i zakres wyrazu, frazeologizmy, komunikacja werbalna i niewerbalna, odmiana języka, pisownia tytułów i nazw własnych
Formy wypowiedzi: wywiad, ankieta, informator, reportaż, ogłoszenie, rozprawka, streszczenie, tekst użytkowy	Praca z informacją: wyszukiwanie i przetwarzanie informacji z wywiadów, reportaży i lektur, przygotowanie ankiety, informatora i prezentacji, korzystanie ze źródeł

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- rozpoznaje podstawowe informacje o pracy, zawodach i bohaterach - zna pojęcia reportaż, literatura faktu i wywiad	- opisuje bohaterów i wydarzenia, rozpoznaje cechy reportażu - zna podstawowe informacje o „Kamieniach na szaniec”	- analizuje sposób przedstawienia faktów, bohaterów i wydarzeń - charakteryzuje bohaterów i ocenia ich postawy	- interpretuje teksty literatury faktu i reportażu z uwzględnieniem kontekstu - porównuje różne sposoby przedstawiania rzeczywistości	- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty - formułuje pogłębione wnioski o pracy, odpowiedzialności i bohaterstwie
II. Kształcenie językowe	- rozpoznaje rzeczowniki odczasownikowe i podstawowe frazeologizmy - rozdziela komunikację werbalną i niewerbalną	- wyjaśnia pojęcia treść i zakres wyrazu oraz frazeologizm - rozpoznaje podstawowe odmiany języka	- funkcjonalnie stosuje frazeologizmy i środki komunikacji - dobiera język do sytuacji	- świadomie wykorzystuje zróżnicowanie języka i poprawnie zapisuje tytuły oraz nazwy - dokonuje autokorekty	- samodzielnie analizuje i poprawia błędy językowe - funkcjonalnie wykorzystuje środki językowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych
III. Tworzenie wypowiedzi	- tworzy prosty wywiad, ogłoszenie lub krótkie streszczenie - z pomocą układa rozprawkę	- redaguje wywiad, informator i prostą rozprawkę - zachowuje podstawowe cechy formy	- tworzy spójny reportaż, wywiad i rozprawkę - selekcjonuje informacje i zachowuje kompozycję	- świadomie dobiera formę, styl i środki językowe do celu - tworzy funkcjonalny informator lub reportaż	- tworzy oryginalne i dojrzałe teksty użytkowe i publicystyczne - samodzielnie redaguje i doskonali wypowiedź
IV. Samokształcenie	- wyszukuje informacje w tekście i podanych źródłach - korzysta z pytań i wskazówek	- porządkuje informacje i przygotowuje prostą notatkę - formułuje pytania do wywiadu	- selekcjonuje informacje, przygotowuje ankietę lub informator - wyciąga wnioski	- samodzielnie dobiera źródła, przetwarza informacje i prezentuje wyniki - ocenia przydatność materiałów	- krytycznie analizuje źródła i samodzielnie tworzy projekt oparty na zebranych danych - twórczo wykorzystuje informacje z różnych źródeł

ROZDZIAŁ VI. Relacje

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: relacje międzyludzkie, bliskość, komunikacja, emocje, hejt, mowa nienawiści, szczęście, człowiek wśród ludzi, teksty poetyckie i publicystyczne	Język i komunikacja: komunikacja werbalna i niewerbalna, mowa zależna i niezależna, emotikony, parafraza, osobliwości odmiany rzeczownika człowiek, frazeologizmy, kultura języka
Formy wypowiedzi: list, rozprawka, ogłoszenie, przekład intersemiotyczny, kampania społeczna, wypowiedź argumentacyjna	Praca z informacją: analiza informacji z tekstów, planowanie kampanii społecznej, ankieta i interpretacja wyników, przetwarzanie informacji i formułowanie wniosków

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- rozpoznaje temat, bohaterów i podstawowe relacje przedstawione w tekstach - nazywa emocje i podstawowe wartości	- opisuje relacje bohaterów i wskazuje problemy komunikacyjne - rozpoznaje środki poetyckie i elementy tekstu kultury	- analizuje relacje, emocje i postawy bohaterów - interpretuje teksty i uzasadnia wnioski	- porównuje sposoby przedstawiania relacji i komunikacji - interpretuje teksty z uwzględnieniem kontekstu społecznego	- samodzielnie i pogłębienie interpretuje teksty - formułuje dojrzałe wnioski o relacjach, empatii i odpowiedzialności
II. Kształcenie językowe	- rozpoznaje komunikację werbalną i niewerbalną, emotikony oraz mowę zależną i niezależną - zna podstawowe zasady kultury języka	- wyjaśnia pojęcia parafraza, mowa zależna i niezależna - rozpoznaje środki służące budowaniu relacji	- przekształca mowę zależną i niezależną oraz stosuje parafrazę - świadomie dobiera środki językowe	- funkcjonalnie wykorzystuje różne sposoby komunikacji - poprawia błędy językowe i stylistyczne	samodzielnie analizuje komunikację i dobiera środki językowe do celu, sytuacji i odbiorcy
III. Tworzenie wypowiedzi	- tworzy prosty list, ogłoszenie lub rozprawkę - z pomocą wyraża stanowisko	- redaguje poprawny list i prostą rozprawkę - zachowuje podstawową kompozycję	- tworzy spójną rozprawkę i tekst kampanii społecznej - dobiera argumenty i przykłady	- tworzy przekonującą wypowiedź i funkcjonalny przekład intersemiotyczny - świadomie dobiera styl i środki językowe	- tworzy oryginalne, dojrzałe wypowiedzi i projekty społeczne - samodzielnie redaguje, ocenia i doskonali tekst
IV. Samokształcenie	- wyszukuje informacje w tekście i korzysta z podanych materiałów - rozpoznaje podstawowe informacje o relacjach	- porządkuje informacje i przygotowuje prostą notatkę - formułuje pytania i wnioski	- przetwarza informacje, przygotowuje ankietę lub plan kampanii - uzasadnia wnioski	- samodzielnie dobiera źródła i analizuje wyniki ankiety - ocenia własną pracę według kryteriów	- krytycznie analizuje przekazy i źródła - samodzielnie przygotowuje twórczy projekt dotyczący komunikacji i relacji

ROZDZIAŁ VII. Rozwój

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: rozwój, dojrzewanie, przyszłość, cele, szczęście, związki wyrazowe, teksty poetyckie i publicystyczne, wywiad, szkoła i wybór dalszej drogi, powtórzenie wiadomości	Język i komunikacja: związki wyrazowe, mowa zależna i niezależna, zróżnicowanie języka, język mówiony i pisany, oficjalny i nieoficjalny, synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne, archaizmy, neologizmy, frazeologizmy, zdrobnienia i zgrubienia
Formy wypowiedzi: rozprawka, wywiad, ogłoszenie, informator, przekład intersemiotyczny, wypowiedź argumentacyjna	Praca z informacją: przetwarzanie informacji, przygotowanie wywiadu i ankiety, tworzenie informatora o szkole, analiza różnych odmian języka i źródeł, samokształcenie przed egzaminem

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	• rozpoznaje temat, główną myśl i podstawowe informacje w tekstach • zna podstawowe pojęcia związane z rozwojem i przyszłością	• opisuje problemy i postawy bohaterów oraz wskazuje wartości • rozpoznaje środki artystyczne i argumenty autora	• interpretuje teksty, formułuje wnioski i uzasadnia własne stanowisko • porównuje różne sposoby przedstawiania człowieka i jego rozwoju	• analizuje teksty z uwzględnieniem kontekstu społecznego i kulturowego • ocenia argumentację i sposób kreowania bohaterów	• samodzielnie i pogłębienie interpretuje teksty • formułuje dojrzałe sądy o rozwoju, odpowiedzialności i wyborach życiowych
II. Kształcenie językowe	• rozpoznaje podstawowe odmiany języka i poznane pojęcia leksykalne • rozpoznaje mowę zależną i niezależną	• odróżnia język mówiony i pisany oraz oficjalny i nieoficjalny • rozpoznaje synonimy, antonimy, homonimy i inne poznane środki leksykalne	• funkcjonalnie dobiera odmianę języka i środki leksykalne do sytuacji • przekształca mowę zależną i niezależną	• świadomie stosuje różne odmiany języka, związki frazeologiczne i środki stylistyczne • dokonuje autokorekty	• samodzielnie analizuje i poprawia własne wypowiedzi pod względem językowym, stylistycznym i komunikacyjnym
III. Tworzenie wypowiedzi	• tworzy prostą rozprawkę, wywiad lub ogłoszenie • z pomocą formułuje stanowisko	• redaguje poprawną rozprawkę i przygotowuje proste pytania do wywiadu • zachowuje podstawową kompozycję	• tworzy rozwiniętą rozprawkę, przeprowadza wywiad i opracowuje informator • dobiera argumenty i przykłady	• tworzy przekonujące, spójne wypowiedzi i funkcjonalne teksty użytkowe • świadomie dobiera styl i kompozycję	• tworzy dojrzałe, wieloaspektowe wypowiedzi • samodzielnie redaguje, ocenia i doskonali tekst oraz projekt
IV. Samokształcenie	• wyszukuje informacje w tekście i korzysta z podanych źródeł • porządkuje podstawowe informacje	• formułuje pytania do wywiadu i przygotowuje prostą notatkę • korzysta z materiałów dotyczących dalszej edukacji	• selekcjonuje informacje i opracowuje ankietę lub informator • wyciąga wnioski i uzasadnia opinie	• samodzielnie dobiera i ocenia źródła • przetwarza informacje i prezentuje wyniki w uporządkowanej formie	• krytycznie analizuje źródła i informacje • samodzielnie rozwija zainteresowania, przygotowuje projekty i świadomie wykorzystuje wiedzę w przygotowaniu do egzaminu